

NACZELNA KOŚCIOŁA NATURALNEGO
HANNA EWA CZUBEK
80-172 Gdańsk
Ul. Edisona 62

Gdańsk, dnia 7 stycznia 2026 roku

PREZES
RADY MINISTRÓW
PAN DONALD TUSK
Al. Ujazdowskie 1/3,
00-583 Warszawa

P I S M O

w sprawie realizacji przepisów art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz konstytucyjnych zasad współdziałania państwa z kościołami

I. Charakter i cel wniosku

Niniejsze pismo kierowane jest do Prezesa Rady Ministrów jako organu odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działań władzy wykonawczej z **Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej**, prawem Unii Europejskiej oraz międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie praw Człowieka.

Celem pisma jest **powołanie Komisji Wspólnej Rządu RP i Kościoła Naturalnego** jako stałej formy współdziałania państwa z kościołem, **wprost w oparciu o art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania** – tj. ten sam przepis, który w praktyce został już zastosowany przez Radę Ministrów do powołania komisji wspólnych z innymi kościołami i związkami wyznaniowymi.

Pismo niniejsze nie stanowi wniosku w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, lecz wystąpienie dotyczące realizacji norm konstytucyjnych i ustawowych w sferze relacji państwo-kościół, w szczególności **art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania**.

Pismo składane jest w duchu dialogu, pokoju społecznego i odpowiedzialności za dobro Człowieka, przy jednoczesnym zaznaczeniu, że brak merytorycznego i prawnego rozpoznania sprawy może prowadzić do konieczności skorzystania z **krajowych i europejskich mechanizmów ochrony prawnej**.

II. Art. 16 ust. 1 i 2 ustawy – normatywna podstawa współdziałania

Zgodnie z ustawą o gwarancjach wolności sumienia i wyznania:

Art. 16 ust. 1. Państwo współdziała z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w zachowaniu pokoju, kształtowaniu warunków rozwoju kraju oraz zwalczaniu patologii społecznych.

Art. 16 ust. 2. W celach, o których mowa w ust. 1, oraz do rozpatrywania problemów związanych z rozwojem stosunków między państwem a poszczególnymi kościołami i innymi związkami wyznaniowymi mogą być, na zasadach wzajemnego uzgodnienia, tworzone różne, w tym stałe formy współdziałania. Przepis ten nie narusza właściwości organów państwowych oraz organów kościołów i innych związków wyznaniowych.

Przepis ten:

- ma **charakter normatywny**, a nie wyłącznie deklaracyjny,
- stanowi **materialną podstawę prawną** do tworzenia komisji wspólnych,
- **został już zastosowany w praktyce** przez Organy Państwa wobec innych kościołów.

Kościół Naturalny wnosi o **zastosowanie dokładnie tego samego przepisu**, w tym samym celu i w analogicznym modelu instytucjonalnym, realizującym wartości wskazane w art. 16 ust. 1 ustawy.

Należy jednocześnie podkreślić, że choć art. 16 ust. 2 posługuje się sformułowaniem „mogą być tworzone”, to wykonywanie tej kompetencji przez państwo **nie ma charakteru dowolnego**, lecz podlega **ogólnym zasadom konstytucyjnym**, w szczególności zasadzie równości, bezstronności władz publicznych oraz zakazowi arbitralności. Skoro kompetencja ta została już zrealizowana wobec innych kościołów, jej dalsze wykonywanie wymaga **spójnych, obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów**, a nie decyzji czysto uznaniowych.

III. Godność Człowieka jako fundament – art. 30 Konstytucji RP

Zgodnie z **art. 30 Konstytucji RP**, Godność Człowieka jest przyrodzona, niezbywalna i nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona stanowią obowiązek władz publicznych.

Kościoły i związki wyznaniowe są wspólnotami ludzi, dla których wiara, sumienie i tożsamość duchowa stanowią integralny element Godności Osobowej.

Komisja Wspólna nie służy interesowi abstrakcyjnej instytucji, lecz:

- umożliwia **rozwiązywanie realnych problemów wiernych**,
- usprawnia wykonywanie wolności religijnej,
- zapobiega marginalizacji wspólnoty i jej członków,
- realizuje konstytucyjny obowiązek państwa ochrony Godności Człowieka poprzez stworzenie skutecznego mechanizmu dialogu.

Powołanie Komisji Wspólnej ma charakter prewencyjny i stabilizujący – tworzy kanał dialogu, który ogranicza ryzyko nieporozumień, eskalacji sporów oraz marginalizacji osób korzystających z wolności religijnej w jej wymiarze wspólnotowym.

IV. Równość kościołów i wolność religijna – art. 25 i 53 Konstytucji RP

Art. 25 Konstytucji RP ustanawia zasadę:

- **równouprawnienia kościołów i związków wyznaniowych**,
- **bezstronności władz publicznych** w sprawach przekonań religijnych,

- współdziałania państwa z kościołami dla dobra człowieka i dobra wspólnego.

Skoro Rada Ministrów – działając w oparciu o **art. 16 ust. 2 ustawy** – powołała komisje wspólne z innymi kościołami, to odmowa zastosowania analogicznego mechanizmu wobec Kościoła Naturalnego wymaga **wskazania obiektywnych, konstytucyjnie relewantnych kryteriów różnicowania**, wraz z ich jasnym i weryfikowalnym uzasadnieniem.

Ewentualne różnicowanie sytuacji prawnej kościołów ze względu na takie czynniki jak np. zakres działalności czy historyczna obecność w przestrzeni publicznej - **nie może mieć charakteru dorozumianego ani arbitralnego**, lecz musi opierać się na **jawnych i uprzednio określonych kryteriach**, stosowanych w sposób jednolity. W przeciwnym razie prowadziłyby to do **utrwalenia nierównego dostępu do mechanizmów dialogu z państwem**, sprzecznego z art. 25 Konstytucji RP.

Art. 53 Konstytucji RP chroni wolność religii nie tylko jako wolność indywidualną, lecz również w jej **wymiarze zbiorowym**. Obejmuje ona nie tylko sam akt kultu, ale także **realne warunki instytucjonalne**, w jakich dana wspólnota religijna funkcjonuje w relacjach z państwem.

W sytuacji, w której państwo tworzy dla wybranych kościołów **stałe mechanizmy dialogu i współdziałania**, a innemu kościołowi – mimo powołania się na ten sam przepis prawa – odmawia dostępu do takiego mechanizmu bez wskazania obiektywnych przyczyn, może dojść do **pośredniego ograniczenia zbiorowego wykonywania wolności religijnej**.

V. Wymiar europejski i międzynarodowy

Utrzymywanie sytuacji, w której:

- jedne kościoły posiadają komisje wspólne z rządem,
- inne – mimo powołania się na ten sam przepis prawa – są tego mechanizmu pozbawione,
może prowadzić do naruszenia:

- **art. 10 i 21 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej,**
- **art. 9 i 14 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka,**
- **art. 18 i 27 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.**

W szczególności może to stanowić **dyskryminację pośrednią ze względu na wyznanie**, podlegającą ocenie instytucji europejskich, w tym **Komisji Europejskiej**, w przypadku braku skutecznego środka ochrony na poziomie krajowym.

VI. Oczekiwanie merytorycznej odpowiedzi państwa

W przypadku braku akceptacji przedstawionego stanowiska wnosimy o jednoznaczne ustosunkowanie się do następującej kwestii:

Czy w świetle art. 25 Konstytucji RP, przy jednoczesnym faktycznym funkcjonowaniu komisji wspólnych Rządu RP z innymi kościołami, istnieją obiektywne, konstytucyjnie relewantne kryteria, które wyłączają Kościół Naturalny z zastosowania modelu współdziałania ustanowionego na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania?

Jeżeli – zdaniem Organu Państwa – takie kryteria istnieją, wnosimy o ich **wskazanie, udokumentowanie oraz wykazanie ich zgodności z zasadą równouprawnienia kościołów**.

Niezależnie od powyższego prosimy o wskazanie **ogólnych kryteriów i procedury**, według których powoływano dotychczas komisje wspólne z innymi kościołami, oraz o wyjaśnienie, czy te same kryteria zostały zastosowane w niniejszej sprawie.

Brak szczegółowo sformalizowanej procedury powoływania komisji wspólnych **nie może sam w sobie stanowić podstawy odmowy**, jeżeli mechanizm ten został już faktycznie zastosowany przez państwo. W takim przypadku na organach władzy publicznej spoczywa obowiązek działania **w sposób przejrzysty, spójny i możliwy do kontroli**, zgodnie ze standardami państwa prawa i dobrej administracji.

Brak odpowiedzi na powyższe pytania lub zastąpienie jej odpowiedzią o charakterze deklaracyjnym nie pozwala uznać sprawy za merytorycznie rozpoznaną.

VII. Wnioski

Wnosimy o:

1. Podjęcie działań zmierzających do **powołania Komisji Wspólnej Rządu RP i Kościoła Naturalnego na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy**,
2. Ewentualnie – przedstawienie **pełnego, prawnego i konstytucyjnego uzasadnienia odmowy**,
3. W przypadku uznania, że Prezes Rady Ministrów lub Kancelaria Prezesa RM nie jest organem właściwym – **wskazanie organu właściwego oraz przekazanie sprawy według właściwości**,
4. **Poinformowanie wnoszącego o podjętych czynnościach**, w szczególności o przekazaniu sprawy do właściwych komórek organizacyjnych, przeprowadzonych analizach oraz ewentualnym harmonogramie dalszych działań,
5. W przypadku stanowiska odmownego – **pouczenie**, do jakiego organu lub instytucji przysługuje dalsze rozpatrzenie sprawy jako instancji odwoławczej lub nadzorczej.

W szczególności prosimy o wskazanie:

- daty przekazania sprawy do właściwej komórki/komórek,
- stanowiska odpowiedzialnego za przygotowanie analizy,
- czy przewiduje się spotkanie konsultacyjne oraz proponowany termin,
- czy i jakie dokumenty wewnętrzne (procedury lub kryteria) zastosowano przy ocenie sprawy.

Pismo składane jest w duchu pokoju, dialogu i odpowiedzialności za dobro Człowieka. Kościół Naturalny postrzega państwo jako partnera w realizacji wartości wskazanych w art. 16 ust. 1 ustawy: pokoju społecznego, rozwoju kraju oraz przeciwdziałania patologiom społecznym.

Brak instytucjonalnego dialogu utrudnia realizację tych celów.

Z szacunkiem,

NACZELNA KOŚCIÓŁA NATURALNEGO
HANNA EWA CZUBEK